

of kinderdoop het
tig jaren: een nieuw
de Staatskerk.
ere? — De 144
loopers. — Herdoo-
h, ja van anabap-
De onderstelling van
Dr Colijn antwoord-
gemerkt is, trachten
vergist, als het blad
n hun toegediende
g achten, dat hij
lijk bleek uit de be-
rel. Geloofsbelijdenis,
is onwaarschijnlijk
der belijdenis. De
dan 40 jaar, nadat
token. Bedenkt men
ook revolutie he-
n de kracht van het
ptistische beweging,
vingers narekenen,
is opgesteld is, ver-
st zijn, die als kind
doch in de „prote-
Januari 1525 heeft
dispuut over den
was het feit, dat
opers verzet gerezen
schiede doorvoering
p grond van voor-
den kinderdoop; de
ring van vele
renen te laten
erklaring aas-
er?); en die staats-
jaren na dien tijd
de protestant-
ich herdoopen;
ordt de Nederland-
is mij niet duide-
kunnen spreken,
ons vorig nummer
th ook nog in het
1935, no. 3046), waar
4 met den „enigen
erk bedoeld wordt.
— „want het was
diend was, dien zij
iereformeerde Kerk
heraut“ — „immers,
WAREN ER NOG
a de Gereformeerde
id omtrent de be-
itgesloten; daarom
k valt, geen anders
acteur ditmaal de
ens, al de gerefor-
Wederdoopers met
popskwestie, leggen
den KINDERDOOP,
lienen, doch wij
Al zou ook de
l vroeger zijn ge-
is, zelfs dan zou
nen bewijzen, wat
heeft willen duiden
noopathische mid-
riek van Schwabe;
nen loopt en daar-
ngde medecijn, bv.
van de fabriek van
gemaakt, ontwijkt
Voorhoeve's medi-
aar niettemin naar
vontica D 3 van
ie patiënt bezwaar
mt hij diens apé-
de reden, waarom
— hij laat Jansen
aar Voorhoeve ver-
t weten — Jansen
dat kan met Pie-
zijn; misschien is
t zeggen? Ik noem
wilt ze hier (er
n bezwaren tegen
ordeningen, tegen
m" pausen hebben
t meer verwerpe-
e. Maar niemand
t Roomschen doop,
kennen. Wederdoop-
het wettigheids-
gerekend. Zij ver-
t Rome's handen
doen zij evenzeer,
grijpen. We her-
waar geweest, dat
elijken nog geen
in hun kindsheid
ok zelfs dan zou

De Heraut" ditmaal ondeugdelijk in zijn bewijsovervoering
arrest zijn. Nu echter de historie uitwijst, dat deze
pertinente bewering historisch onjuist is, blijft er van
de „bewijs" niets over in dit bepaalde geval.

De historie spreekt trouwens hier ondubbelzinnig.
Hoffmann — zoo voorspellen de enthousiasten — zal met
100.000 apostelen van Straatsburg uit „het verbond en
den doop over de geheele wereld verbreiden"; en
aan heusch niet zich beperken tot roomsch-gedoopten.
In de woelige dagen van het Munstersche oproer
de wilde geesten losbreken, worden niet alleen bij de
roomschen, doch ook bij de Lutherschen de ruiten in-
gelagen; slechts wie zich op de markt laat herdoopen,
lijft van de verbanning verschoond. Voor de verleiding
verwijlen 300 mannen en 2000 vrouwen; en daar zouden
een protestantsch-gedoopten bij geweest zijn onder de
geschoten jeugd? Men kan er inderdaad aan twijfelen;
was in 1534 nog maar. Maar het probleem der wettig-
heid van het doopend instituut (roomsch of niet-
roomsch) is in elk geval niet op de markt van Munster
geding geweest. Geen gereformeerden herdoopt? Het
er ver vandaan; men heeft zelfs ettelijke gevallen
an herdoop, toebediend aan zulken, die eerder gedoopt
waren door... Wederdoopers zelf. „Menno's schoonzuster
was door Douwe Schoenmaker, een Munstersch leeraar,
gedoopt; later kwam zij, als zoovelen, tot bezinning, en
kon deze doop haar niet langer bevredigen, daar
wel gevoelde, dat zij hem „zonder geloof en zonder
bewijs van zonden" had ondergaan". En omdat de
verbeelden van weder- en nog eens wederdoop ettelijke
is, is het ons een raadsel, hoe „De Heraut" zoo met
de belijdenis heeft kunnen opereeren, dat een heel ge-
meen meeningsverschil tusschen broeders, binnen
de kring der belijdenis, aan te dienen viel als dis-
tinctie van de belijdenis.

Dr H. Colijn schijnt — „De Heraut" geeft het bericht
het nadruk door — op de jaarvergadering van den
kerkshoofden ook al gesproken te hebben over een „dis-
tinctie" van wat steeds als vaststaand heeft ge-
geven. „De Heraut" cursiveert, en wil blijkbaar zeggen:
dat wel, Dr Colijn is het met ons blad eens. Ik weet
of het waar is; Dr Colijn kan b.v. ook gedacht
hebben aan Barthianen, of aan Hersteld-Verhanders, of
aan anderen. Mocht hij met „De Heraut" hebben willen
spinnen aan den draad der Utrechtsche debatten,
dan houden wij, tenzij we van ongelijk overtuigd
zijn, het er voor, dat de staatsman ditmaal al te
vrij is afgestaan op niet alleen disputabele, maar ook
historisch-onjuiste interpretaties van de belijdenis en van
historische gegevens van den „Heraut"-redacteur.
Ik zou jammer zijn, want het ware volstrekt onnoodige
misteek.

K. S.

Dr W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche
kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.

W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.
W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.
W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.

W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.
W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.
W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.

W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.
W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.
W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.

W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.
W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.
W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.

W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.
W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.
W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.

W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.
W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.
W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.

W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.
W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.
W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.

W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.
W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.
W. J. Köhler, Geschiedenis der Nederlandsche kerk in de 16e eeuw, Haarlem, 1932, blz. 8.

herdopen, die vande Vriesen ghedoopt tot haer overliepen.
(S. A., B. R. N., 69.)

C. Over Menno e.a. leze men deze bijzonderheid: „Menno,
Leenaert ende de hare (hebben) sich selfs van den Duytschen
afgescheiden, houdende haer alleen voor de gemeente Gods,
ende de Duytschen met haren Doop, Nachmael ende alle
ordonnantien geheel verwerpende, ende haer niet anders
achtende als voor wereldsche menschen. Doen heeft den
Wederdoop der bejaerden zijn beginsel in der waarheid
genomen, die daer na soo vermenighvuldicht is, dat voor
den Heere een ydele wascherye ende besprenginge daer
uyt gemaect is". (Bibl. Ref. Neerl. VII, 526.)

D. Inzake de Vlamingen en Friezen is nog het volgende
van beteekenis (waarbij men lette op de tijdsaanduiding).
„Dirck Philipsz te Embden schreef een Boeckken van de
Echt der Christenen (bl. 543). Hij stierf 1568 (B. R. N. VII,
462 noot).

„Ende even te dien tijt begonden de Vlamingen den Vriesen,
die nae datum van Dirck Philipsz, uitgeschrevene Ban-brief,
van icmant van de Vriesche ofte Hollantsche Leeraers ge-
doopt waren, ende tot den Vlamingen komen wilden, we-
derom te dopen. Welcken wederdoop de Vriesen als doen
alreede oock aan den Vlamingen gebruykten.

Mare tot een waerachtigh bewijs, dat de Vlaemsche we-
derdoop aan den Vriesen, ter tijdt van Dirck Philipsz, voor-
seyde Banbrief begonnen ende opde bane gekomen is, soo
dient alhier verhaelt, datter doormaels een man tot Har-
lingen woonde, die vanden Vriesen gebannen was, om dat
hy haer alleen voor Godts Gemeente niet bekennen en
dorste, ende alsoo door kleyn begrip hem totten Vlamingen
begeven hadde: welckers Huysvrouwe, binnen weynigh ja-
ren, van Heyte Rieckssz, een Vriesch Leeraer, gedoopt
was. Tot diens mans huys quamen op een tijt daer nae
eenige Diaconen ende mannen van de selve Vlaemsche Ge-
meente, hem ondervragende hoe het stont met zijner vrou-
wen doopsel, ofte het voor ofte nae den datum van de
vooraz. Ban-brief van Dirck Philipsz, geschiet was? en al-
soo de man dat niet soo nieuw en wel als zijnyden en wiste;
maer den datum van zijn wijfs doop wel onthouden had-
de, soo sochten zy te samen in den Almanach, ende bevon-
den dat des mans vrouwe gedoopt was, eene weekke, an-
derhalf, ofte twee weekken ten lancksten, voor den datum
van den selven Dirck Philipsz. Ban-brief, tot allen geluck,
ende daer mede passeerde der selven vrouwe doopsel voor
goet ende oprecht, dat andersins hadde moeten verniet
worden". (Carel van Ghendt, Het beginsel etc., Bibl. Ref.
Neerl. VII, 544.)

E. Dat het ging primair om dogmatische kwesties, ook
onderling in den herdoop blijkt hieruit: „Want dese lieden
zijn zoo Superstitieus, of al yemant bekend dat Jezus Christus
den Soue der levendighen Godt is, ende volghens dien den
Doop ontfaught na de Ordeninghe Christi, gelijk de Aposte-
len des Heeren Jesu deden, die anders niet en hebben ghe-
gheyscht ende gevordert, dan eenvuldigh, ghelooft inden Heere
Jesum, &c. ende alsoo Ghedoopt zijn, Actor, 16 en 8 dat en
houden sy voor geen recht Christelijc Doopsel, ten sy dat sy
verstaen dat Christus noch Vlesch noch Bloedt heeft aen-
ghenomen van Maria; Maer alle die ghene die dit bekennen,
ende alsoo Gedoopt worden, die doen (na haer seggen) een
rechte Bekentnisse, ende die kennen tharen Zalighmaeker, ende
soodanighen Doopsel soude by eenighe vande Vlaems, ende
Vries, noch kunnen passeren voor een Christelijc Doopsel,
ende dat noch seer zwaerlijck met vele moeyte, maer anders
niet." (Alenson's Tegen-Bericht, Bibl. Ref. Neerl. VII, 182.)

Hen „die int Martelaers Boeck ghehouden worden: dese
allen worden tot den Hemel toe verheven. Maer... de tegen-
woordige verwerpen en vermaden sy ende en kennen haer
niet voor navolgheren ende schapekens Christi, sy achten haren
Gotsdienst van gener waerden daerom weder doopen sy de
gene die van andere Doopghesinde bij haer comen, ende die
van haer tot andere gaen, doen sy in den Ban, als die van
God zijn gescheiden, volgens haer 28 Artikel." (Alenson's
Tegen-Bericht, Bibl. Ref. Neerl. VII, 216.)

F. Leerzaam is ook dit verhaal: „Het Weder-dopen en was
noch niet volcomen in ghelepen, over die ghene die naer de
Ordeninghe Christi Gedoopt waren, niet alleen by de Hoogh-
duytschen, maer oock by de Munstersche, daer van dat noch
eenighe goede ghedachtenisse hebben: Want Reypert Eenkens
Vader, heeft met toestemming vande Gemeente tot Workum
een Waterlantsche Suster aenghenomen, sonder Weder-dopen,
daerover dat de Gemeente tot Harlingen met haer Dienaren...
ontrent waeren, ende en condon dat niet wel lyden: Soo was
aldaer een Broeder ghenaemt Douwe Kempens, die seyde tot
haer, ghy siet een splinter inde Gemeente tot Workum, ende
daer is een balcke inde Gemeente tot Harlingen, ende die
en ziet ghy niet, sy vraegden waer dat de balcke was, hy
gaf haer tot antwoorde, — die wil ic u wel met een vinger
wysen, segghende: daer is Pieter Ottesen, die is van een
Munsters Leeraer Gedoopt ende die is zonder Weder-dopen
voor een Broeder aenghenomen. Binnen Alcaer hebben noch
eenighe Lieden in korte Jaren ghewoont, die getuygden dat
op een sekeren tijt wel ses Persoonen Ghebannen waren, omdat
sy wilden Herdoopt hebben die gene de welcke van de Mun-
stersche oproermakers en verwoerders dooel Ghechten Ge-
doopt waren, soo heftich was DOEN de Gemeente het Weder-
doopen tegen, die eens na de ordonmantie Christi Gedoopt
waren.

Item daer is noch gheweest een vrouwe, genoemt Reyns
Eydes, die van haer vrienden tot Weytmarsum aenghesproken
worden, om haer te laten doopen van desenselven Munsterschen
Leeraer ghenaemt Douwe Schoenmaeker, twelcke gheschiede,
maer daarna berou kryghende over haer ontfanghen Doopsel,
bekennende sulcx ontfangen te hebben sonder Geloove, ende
sonder berouw van sonden, begeerde wederom daer nae Ge-
doopt te worden van Menno (Simons), die haer susters Man
was, maer hy heeft dat gheweygert segghende: Ick durf dat
niet doen, daer naer versocht sy 't aen Leenaert Bonwes,
alsoo sy bekende sonder Gheleove Gedoopt te syn, so gaf hy
tot antwoort sy soude haer daer naer schieden, om te ver-
kryghen 'tghenen dat den Doop beteyckende, soo was sy
ghenoech Gedoopt.

Daeruyt dat blijkt dat de Ghemeente vertydts anders Ghe-
looft, Gheleert ende beleefte hebben, als haer Artikelen inhoud-
den, achtervolgende haer ghebruyck, ende volghens dien niet
eenstemmich daermee en zijn gheweest, gelyck die aprobeer-
ders vande Artikelen verclaert hebben, want het gevoelen ende
beleven van die voorighe Gemeenten, was recht contrary in
verscheiden punten." (Alenson's Tegen-Bericht, Bibl. Ref.
Neerl. VII, 236/7.)

G. Langdurige twisten zijn tusschen de eene en de andere
groep gevoert „om het Weder-dopen, die van andere na de
ordinge Christi ghedoopt waren." (Alenson's Tegen-Bericht,
Bibl. Ref. Neerl. VII, 215.) „Het Weder-dopen heeft noch
by verscheiden Doopgezinde haer vollen loop, als eenighe
van andere by haer komen ende vereenighen willen, off sy
wel Gedoopt zijn nae de ordeninghe Christi, als Geloovich
ende Boetveerdich zijnde, dat en gheldt by haer niet, hy moet
hem wederom op een nieu laten Dopen, gelyck off hy noyt
Gedoopt en ware: Eenighe vande Vlaems... die schijnen wat
terugge te zien, ende het Wederdoopen wat af te schaffen.
nochtans hebben zij niet langhe gheloden, noch binnen Amster-
dam een seker Persoon vermaent, die gedoopt was by de
Duytschen, om wederom te laten Doopen, alsoo sy Getrouwt
was aen een van haer Broeders. Jae noch omtrent een maent
gheloden, hebben sy binnen Haerlem een Persoon wederom ge-
doopt, die inde Waterlantsche Gemeente (volgens het bevel
Christi) Gedoopt was. (Alenson's Tegen-Bericht, Bibl. Ref.
Neerl. VII, 241.)

Een bed met vijftig dekens!

De regen ruischte neer op het dak van de
boschbarak, waar men mij als deelnemer van de
evangelisatie-conferentie had ingekwartierd. Zoo-
als men misschien weet, houdt het Verband van
Evangelisatie-commissies in de Geref. Kerken ieder
jaar een driedaagse conferentie te Woudschoten.
Ieder jaar wordt de deelname grooter. En dit is
geen wonder! Woudschoten pakt!

Niet beter kan ik deze conferentie typeeren dan
als een groote familie-reunie. De stijfheid en ge-
wichtigheid, de houten-klaasserie, die het publieke
leven vaak zoo ongenietbaar maakt, is hier ver-
te zoeken. Er bestaan hier geen afstanden tusschen
dominee en dienstmeisje, tusschen veteraan en
recruit. Niet dat wij niet zouden respecteren
wat gerespecteerd moet worden, maar dan kijken
wij zoo'n flinke man aan als onze groote
broer en als niets meer en niets minder.

Er is groot verschil tusschen de kinderen
van dit gezin. Er zijn predikanten en arbeiders,
freules en leden van een meisjesvereniging, candi-
daten uit de klei en de hei en evangelisten uit
Nederland en Vlaanderen. Dat zijn nog maar de
uitwendige verschillen. Maar welk een verschil
in psyche, in „ligging", zooals men dit meestal
uitdrukt. Bij sommige besprekingen kan dat sterk
aan het licht treden. Maar botsingen geeft dat
nooit. Waarom niet? Omdat niemand zijn meening
verbergt, maar zich geeft puur en zonder reserves.
Bij Woudschoten denk ik aan de tekst, die onge-
veer zoo luidt: „Zij gaven zich eerst aan God en
daarna aan elkander!" Dit groote gezin heeft in
Ds Hagen een bemind familie-vader! Ik zou nie-
mand weten, die hem in deze functie zou kunnen
vervangen, soepel en tegelijk beslist!

Het Verband bloeit! Ruim tweehonderd commis-
sies hebben er zich bij aangesloten. Stonden eerst
de groote steden nog afzijdig, op enkele na hebben
zij zich thans ook doen inlijven en ik hoop dat
die enkele eenlingen zoo spoedig mogelijk zullen
volgen. Over al deze dingen nu lag ik te denken
op mijn harde brits in den eersten conferentie-
nacht en te praten met mijn slaapje, die met
mij een van de kleine kamertjes deelde, waar men
meer bedagde heeren onderbrengt. Toen wensch-
ten wij elkander goeden nacht. Maar de rust werd
wreed verstoord! Onder aanvoering van mijn col-
lega uit Antwerpen — de beruchte lieber Kol-
lege! — kwamen een tiental zolderlingen, die onder
de pannen slapen, uit bezorgdheid voor mijn con-
stitutie, mij toedekken met niet minder dan vijftig
dekens! Zij brachten mij niet slechts warmte, zij
brachten mij copie! Want niet beter kan ik mijn
totaalindruk van de conferentie beschrijven dan
onder het opschrift van dit artikelje: Een bed
met vijftig dekens! Wat een onderwerpen zijn
er niet aangesneden! Reeds op de jaarvergadering
en daarna ook op de conferentie. Wat een punten
werden er besproken, die niet op het programma
stonden. Ik denk aan de evangelisatie-zang, het
verleenen van stoffelijke hulp, het jeugdvrangstuk!
Wat werd daarover nooit gezwaamd, maar zakelijk
en serieus geredeneerd!

Ik zou van deze conferentie kunnen zeggen, dat
ze echt ZAKELIJK was! En dan bedoel ik zakelijk
niet in tegenstelling met principiëel, ook niet in
tegenstelling met geestelijk, maar dan bedoel ik
met zakelijk: concreet! Men bleef niet in algemeen-
heden hangen, maar hier waren werkers aan het
woord, die in de volle practijk van hun arbeid
zochten naar licht! Het is onmogelijk om bij alle
onderwerpen op de conferentie behandeld even-
te parkeeren. Ik zou mijn auto minstens voor
een maand moeten stallen! Anders zou ik graag
wat vertellen van wat de stoere Scholtens, de
pittige Sikkels, de sappige Retels, de fijne Verkuy-
l hebben verteld. Ik zou gaarne wat van de mooie
opmerkingen sprokkelen, die zij in hun referaten
en de hoorders bij de besprekingen hebben ge-
maakt. Maar ik moet daar wel van afzien. Slechts
geef ik als conclusie dit weer. Van deze conferentie
is een dringend beroep uitgegaan op de kerk,
een vurig appél op de gemeente. Zonder opwin-
ding, zonder vuurwerk, uit den nood van het
werk is tot de kerk geroepen: Geef leiding aan
dit werk, stoot arbeiders uit in den oogst! Aan
de Gemeente is gesmeekt, dat zij toch mocht ko-
men tot de volle activering van al hare krachten.
Het is niet genoeg dat wij predikanten, candidaten
en evangelisten hebben, die als les chretiens offici-
ciels ambtshalve getuigen van Christus, maar in
heel de Gemeente moet het vuur branden voor
de heilige zaak van God, van allen moet gelden:
Wij hooren hen spreken en God grootmaken!

Moge dit beroep en dit appél weerklink vinden!

In de eenheid van het beginsel en in de ver-
knochtheid der liefde: voorwaarts!

Zij zullen het NIET hebben, ons oude Neder-
land!

N. B.